

C h a p t e r

8

พระราชดำริกับนโยบายการเสริมสร้างสันติสุข ในจังหวัดชายแดนใต้

His Majesty King Bhumibol Adulyadej's Initiative on Peace Building and Strengthening Policy of Southern Border Provinces of Thailand

ฤทัยทิพย์ จันทร์สระแก้ว*

* อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำริ ในด้านการสร้างความมั่นคงและความสงบสุขของชาติว่า ในการแก้ไขปัญหา ความมั่นคงให้ลุล่วงไปได้นั้น จะต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ ของประชาชน ผ่านหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัด ชายแดนใต้ซึ่งเกิดปัญหาความไม่สงบและความรุนแรงอันเป็นผลมาจาก ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ ศาสนา และอุดมการณ์ทางความคิด

หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการแก้ไขภัยคุกคาม ด้านความมั่นคง ต่างน้อมนำเอายุทธศาสตร์พระราชทานดังกล่าวไปปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวนโยบายสำหรับนโยบายในการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนใต้ และในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยในปัจจุบันยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ปรากฏเป็น กรอบความคิดของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ 2558 - 2564 และนโยบาย การบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2560 - 2562 ซึ่งสะท้อน ให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถอันเป็นผลจากหลักการทรงงาน ในการเข้าใจ ถึงสภาพปัญหาเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ต่อมาคือ การเข้าถึงพื้นที่ เพื่อไปรื้อฟื้นปัญหาและความต้องการ และท้ายสุดคือ การพัฒนาผ่าน การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่

คำสำคัญ: พระราชดำริ/ ความมั่นคง/ การสร้างสันติสุข/ นโยบายชายแดนใต้

Abstract

His Majesty King Bhumibol Adulyadej's had the initiative on security and peace building of the nation by stating that in order to solve any security problems it should be done by developing people's quality of life and well-being. Solving security problems especially on Southern border provinces should be guided by the principle of understanding, comprehending, and developing to respond with insurgency and violence problems which is the result of ethnic, religious and ideological differences.

The responsible agencies for solving security threats continuously adopt his Majesty principle as a policy guidance to peace building and solving problems of Southern borders. In present, His Majesty principle of understanding, comprehending, and developing is adopted as key policy conceptual framework of National Security Policy of Thailand (2015 - 2021) and Development Administration Policy of Southern Border Provinces (2017 - 2019). This is the evidence of his ability that was resulted from his working principle in order to understand the state of the problem to formulate the solutions, to access to the areas for listening to the needs and problem of the people, and to develop through the participation of the people in the area.

Keywords: His Majesty Initiative/ security/ peace building/
Southern border provinces

บทนำ

... ทรงใช้หลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” นั่นคือ ก่อนจะทำอะไร ต้องมีความเข้าใจเสียก่อน เข้าใจภูมิประเทศ เข้าใจผู้คนในหลากหลายปัญหา ทั้งทางด้านกายภาพ ด้านจารีตประเพณีและวัฒนธรรม เป็นต้น และระหว่างการดำเนินการนั้นจะต้องทำให้ผู้ที่เราจะไปทำงานกับเขาหรือทำงานให้เขานั้น “เข้าใจ” เราด้วย เพราะถ้าเราเข้าใจเขาแต่ฝ่ายเดียว โดยที่เขาไม่เข้าใจเรา ประโยชน์คงจะไม่เกิดขึ้นตามที่เรามุ่งหวังไว้ “เข้าถึง” ก็เช่นกัน เมื่อรู้ปัญหาแล้ว เข้าใจแล้ว ก็ต้องเข้าถึง เพื่อให้เข้าไปสู่การปฏิบัติให้ได้ และเมื่อเข้าถึงแล้ว จะต้องทำอย่างไรก็ตามให้เขายากเข้าถึงเราด้วย...

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, หน้า 52-53

ในข้อความช่วงหนึ่งซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับคณะองคมนตรี” ซึ่งมีการจัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ วันที่ 5 ธันวาคม 2554 โดยเป็นผลงานถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ในฐานะองคมนตรี นับตั้งแต่เมื่อครั้งที่ สัญญาธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรีขณะนั้น ได้นำเข้าเฝ้าฯ เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่องคมนตรี ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2531 ของพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ อดีตนายกรัฐมนตรีคนที่ 14 ปรากฏใจความสำคัญว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชปรารภถึงคำว่า “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ทั้งยังทรงพระราชดำริถึงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายว่า ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของราษฎร และมีหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อย น่าจะนำคำทั้งสามคำนี้ไปใช้ประโยชน์ (สีก กอแสงเรือง, 2556)

หลังจากนั้น ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ใช้คำสามคำนี้ เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ในการกำหนดนโยบายต่อประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในสามจังหวัดภาคใต้ เมื่อพิจารณาจากความหมายของทั้งสามคำแล้ว จะพบว่า “เข้าใจ” หมายความว่า การรู้ความจริงทั้งหมดโดยการใช้ปัญญา เพื่อทำความเข้าใจในภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต ซึ่งรวมทั้งปัญหาและความต้องการ คำต่อมา “เข้าถึง” หมายรวมถึง การพยายามเข้าถึงความรู้สึกของผู้ที่ประสบปัญหา เพื่อจะได้รู้สึกร่วมทุกข์และนำไปสู่การเกิดสำนึกร่วมฝ่าฟันปัญหาด้วยกันและความรู้สึกเดียวกัน และคำสุดท้ายคำว่า “พัฒนา” นั้น หมายถึง การบริหารจัดการโดยการใช้ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านทุน มนุษย์ องค์กรความรู้ เทคโนโลยี วัฒนธรรม และศาสนา เพื่อสร้างความเจริญให้เกิดขึ้นแก่สังคม โดยความเจริญนั้นจะต้องมีความยั่งยืนและสร้างความสงบสุข จึงจะเป็นการพัฒนาในทางที่ถูกต้อง

หากพิจารณาถึงกระบวนการสร้างนโยบายหนึ่ง ๆ ตามหลักทฤษฎีแล้ว นโยบายหนึ่งจะได้รับการผลักดันจากสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่อยู่รายล้อมประเด็นนั้น โดยหากพิจารณาจากมุมมองนี้ นโยบายจึงเป็นผลของเงื่อนไขหรือสภาพซึ่งเป็นพื้นฐานมากกว่าถูกกำหนดจากกระบวนการทางการเมือง ผลของกระบวนการทางนโยบายจะถูกกำหนดจากความเป็นจริงของประเทศนั้น โดยที่วาระทางนโยบายและผลของระบบการเมืองมาจากสามปัจจัยสำคัญอันได้แก่ 1) เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และทางภูมิศาสตร์ 2) สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม 3) พฤติกรรมทางการเมืองของมวลชน โดยทั้งสามปัจจัยจะถูกส่งผ่านไปยังสถาบันรัฐและพฤติกรรมของชนชั้นนำ เพื่อกรองและสร้างผลของนโยบายออกมา (Parsons, 1995)

สภาพปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนใต้ นั้น รากของปัญหามาจากหลายปัจจัยด้วยกัน ซึ่งหนึ่งในปัจจัยเหล่านั้นมีที่มาจากเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ สภาพสังคม และความแตกต่างทางวัฒนธรรม การสร้าง

ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องพิจารณาหาทางแก้ไขในมิติวัฒนธรรม และสังคม เพื่อสร้างความสงบสุขและความมั่นคงให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ หน่วยงานที่รับผิดชอบได้มีการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นแนวทางหลักในการจัดการความขัดแย้ง สร้างความสมานฉันท์และความสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านนโยบายความมั่นคง เพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนใต้

จากที่กล่าวมาข้างต้น บทความนี้เป็นความพยายามของผู้เขียน ในการนำเสนอว่า มีการนำยุทธศาสตร์พระราชทานไปใช้ในนโยบายสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ในลักษณะใด เพื่อแสดงให้เห็นถึง โดยในบทความแบ่งเนื้อหาสำคัญออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นการนำเสนอถึงปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และส่วนที่สองเป็นการเสนอให้เห็นถึงนโยบายการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์พระราชทาน

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

รากเหง้าของปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน มีสาเหตุหลักอยู่ 2 ประการ ได้แก่ ปัญหาพื้นฐานที่เป็นปัญหาเฉพาะของจังหวัดชายแดนใต้และมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ประกอบไปด้วย ปัญหาการก่อการร้ายที่เกิดจากขบวนการต่อสู้รักษาดินแดนเพื่อรักษาอัตลักษณ์ของเชื้อชาติมลายู และปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา ได้แก่ อคติ ความไม่ไว้วางใจ ความไม่เข้าใจ ซึ่งมาจากพื้นฐานของความไม่เข้าใจ ความรู้สึกต่อต้านอำนาจรัฐในทางลบที่สะสมมา และความรู้สึกแตกต่างด้านศาสนาและวัฒนธรรม (ชิตชนก ราฮิมมูลา, 2548)

ความเคลื่อนไหวเพื่อแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของไทย กลุ่มแรกได้เกิดขึ้นเมื่อปี 2502 ภายใต้ชื่อว่า The Barisan Nasional Pemberbasan Pattani: BNPP ซึ่งได้กลายเป็นต้นแบบให้เกิดกลุ่มแบ่งแยกดินแดนอื่น ๆ ตามมา โดยกลุ่มขบวนการก่อความไม่สงบที่สำคัญในปัจจุบัน ได้แก่ กลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติปัตตานี (The Barisan Nasional Pemberbasan Pattani: BNPP) กลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายู (The Barisan Revolusi Nasional: BRN) องค์กรปลดปล่อยรัฐปัตตานี (Pesatuan Pembebasan Patani Bersatu: PPPB) ขบวนการมุจาฮิดีนอิสลามปัตตานี (Gerakan Mujahideen Islam Patani: GMIP) กลุ่มแนวร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี (The United Front for the Independence of Patani: BERSATU) กลุ่มเยาวชนกู้ชาติปัตตานี (Permuda Merdeka Patani: PMP) สภาอูลามาปัตตานีดารุสลาม (Ulama Patani Darusalam) ปัญญาชนชาวไทยมุสลิมอินโดนีเซีย (Persutuan Mahasiswa Patani: PMIPTL) ขบวนการเยาวชนแห่งชาติปัตตานี (Patani National Youth Movement: PANYOM) สภาองค์กรนำ (Dewan Pimpinan Parti: DPP) (คณะกรรมการจัดการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร, 2553)

โครงสร้างของรัฐปัตตานีที่จะสถาปนาขึ้นใหม่ พบว่า สภาองค์กรนำได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 เขตการปกครอง ได้แก่

ตารางที่ 1 เขตการปกครองตามแผนการจัดตั้งรัฐปัตตานี

เขตการปกครองใหม่	ขอบเขตพื้นที่ของการปกครองใหม่
เขตปัตตานีอุตารา เป็นเขตปัตตานีชื่อลาดัน	ประกอบไปด้วยพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดนราธิวาสและบางส่วนของจังหวัดปัตตานี โดยใช้แม่น้ำสายบุรีเป็นเส้นแบ่งเขต ตั้งแต่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ไปถึงอำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส
เขตปาตานีตือเงาะ	ประกอบไปด้วยพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และบางส่วนของจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดสงขลา ตามแนวภูมิประเทศ ตั้งแต่อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ไปถึงอำเภอกาบัง จังหวัดยะลา
เขตปัตตานียาโต๊ะ	ประกอบด้วยพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอเทพา อำเภอจะนะ อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี อำเภอสะเดา อำเภอควนโดน และอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ที่มา: คณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร (2553)

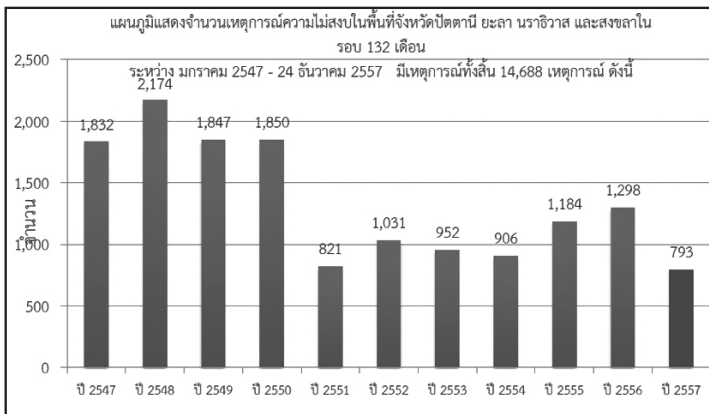

แผนภาพที่ 1 แผนการจัดตั้งอาณาเขต รัฐบาลปัตตานี

ที่มา: คณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร (2553)

แผนภาพที่ 2 จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 - เดือนธันวาคม 2557

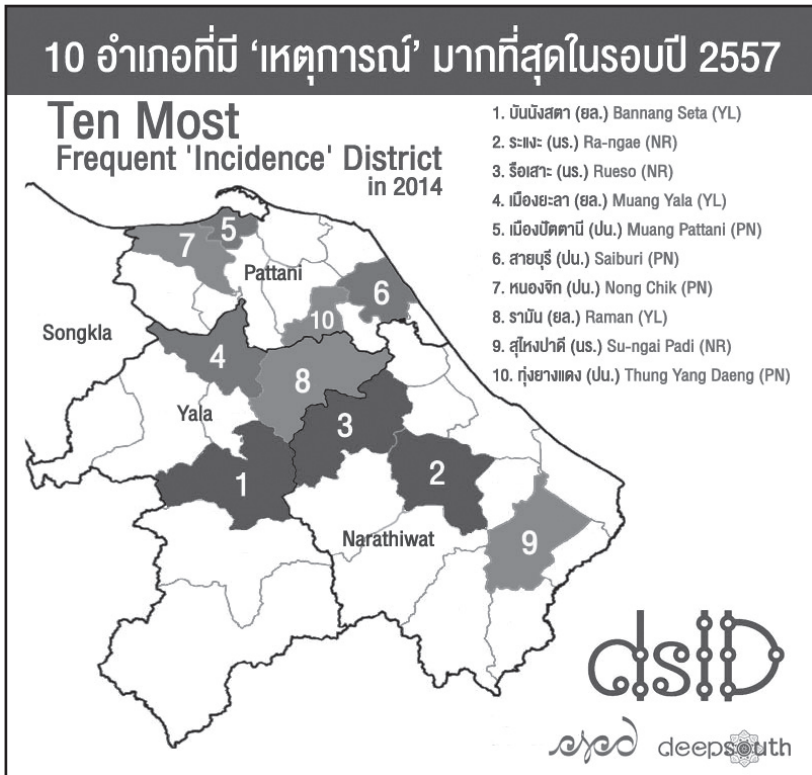

ที่มา:ฐานข้อมูลเหตุการณ์ชายแดนใต้ (Deep South Incident Database)

ผลกระทบสำคัญจากการเคลื่อนไหวแบ่งแยกดินแดนเพื่อปกครองตนเองนั้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีการลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ ภาวะเศรษฐกิจถดถอย เมื่อพิจารณาจากสถิติเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ของฐานข้อมูลเหตุการณ์ชายแดนใต้แล้วพบว่า ในรอบ 132 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ถึงวันที่ 24 ธันวาคม 2557 มีเหตุการณ์ความไม่สงบทั้งสิ้น 14,688 เหตุการณ์ โดยเมื่อแยกรายปีแล้ว พบว่า ปีที่เกิดเหตุการณ์สูงสุดคือ ปี 2548 เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบรวมทั้งสิ้น 2,174 เหตุการณ์ รองลงมาคือ ปี 2550 จำนวน 1,850 เหตุการณ์

หากแยกสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในปี 2557 แล้วพบว่า จากจำนวนเหตุการณ์ทั้งสิ้นในปี 2557 จำนวน 793 เหตุการณ์ พบว่า อำเภอที่เกิดเหตุสูงสุดคือ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา จำนวน 54 เหตุการณ์ รองลงมาคือ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 44 เหตุการณ์ อำเภอเรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 44 เหตุการณ์ อำเภอเมืองยะลา จำนวน 42 เหตุการณ์ และอำเภอเมืองปัตตานี จำนวน 41 เหตุการณ์

แผนภาพที่ 3 อำเภอที่เกิดเหตุสูงสุด 10 อันดับแรกในปี 2557

ที่มา: สถิติเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปี 2557
ฐานข้อมูลเหตุการณ์ชายแดนใต้

สำหรับความรุนแรงในรอบปี 2559 นั้นพบว่า เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งสิ้น 807 เหตุการณ์ เสียชีวิตจำนวน 307 ราย บาดเจ็บจำนวน 628 ราย แยกตามจังหวัดที่เกิดเหตุการณ์ พบว่า เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดปัตตานี 309 เหตุการณ์ จังหวัดนราธิวาส 270 เหตุการณ์ จังหวัดยะลา 175 เหตุการณ์ และจังหวัดสงขลา 53 เหตุการณ์

ตารางที่ 2 ข้อมูลสถิติเหตุการณ์ชายแดนใต้ในรอบปี 2559

จังหวัด	จำนวนเหตุการณ์	เสียชีวิต	บาดเจ็บ
ปัตตานี	309	106	259
นราธิวาส	270	97	210
ยะลา	175	77	96
สงขลา	53	27	63
รวม	807	307	628

ที่มา: สถิติเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปี 2559
ฐานข้อมูลเหตุการณ์ชายแดนใต้ (Deep South Incident Database)

โดยเมื่อแยกจำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตตามเพศแล้ว พบว่า ผู้ชายเสียชีวิตจำนวนทั้งสิ้น 283 ราย บาดเจ็บ 500 ราย ผู้หญิงเสียชีวิตจำนวน 24 ราย บาดเจ็บ 128 รวมจำนวนผู้เสียชีวิต

ตารางที่ 3 สถิติผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ปี 2559 แยกตามเพศ

เพศ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	รวม
ผู้หญิง	24	128	152
ผู้ชาย	283	500	783
รวม	307	628	935

ที่มา: สถิติเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปี 2559
ฐานข้อมูลเหตุการณ์ชายแดนใต้ (Deep South Incident Database)

จากข้อมูลเหตุการณ์ข้างต้นจะเห็นว่า เหตุการณ์ความไม่สงบที่ส่งผลต่อปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ยังคงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศต่อไป แม้ว่าตัวเลขเหตุการณ์จะมีแนวโน้มลดลง ทว่าความพยายามของรัฐผ่านนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในเรื่องนี้มีทั้งการสร้าง ความเข้าใจ การลดความหวาดระแวง และการยอมรับความแตกต่าง นโยบายต่าง ๆ เหล่านี้ ได้ผลในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ถึงระดับที่จะสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งในสังคม ตัวอย่างเช่น การปรับทิศทางการศึกษาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นภายใต้หลักการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยการจัดอบรมภาษามลายูท้องถิ่นให้ข้าราชการไทย ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการประชาชนคู่กับการเผยแพร่ภาษาไทยให้กับชายไทยมุสลิม การพยายามให้เจ้าหน้าที่รัฐเข้าใจ ปัญหาเฉพาะของพื้นที่ชายแดนใต้มากขึ้น แต่ยังไม่มีความพอที่จะเปลี่ยนความคิดและไม่สามารถเข้าใจวิถีชีวิตของชาวมุสลิมได้

นโยบายการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

กรอบนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้และนโยบายการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ของหลายรัฐบาลที่ผ่านมา เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ ได้ยึดหลักแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งภัยคุกคามที่เกิดจากความมั่นคงชายแดนใต้นั้น เป็นภัยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงตระหนักถึงปัญหานี้ โดยพระองค์ท่านเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ครั้งแรกที่จังหวัดนราธิวาส ประมาณเดือนมีนาคม 2502 โดยจุดเริ่มต้นของงานพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ของพระองค์เริ่มจากการรับสั่งให้โรงพยาบาลนราธิวาสและโรงพยาบาลสุโขทัยไปดูแลคนไข้ที่อำเภอแว้ง อีกทั้งพระองค์ยังทรงเข้าพระทัยในวัฒนธรรมและศาสนาอิสลามในพื้นที่ ทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เริ่มมีความผูกพันมากยิ่งขึ้นนับตั้งแต่ปี 2502 โดยเมื่อทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่มากขึ้น ชาวบ้านก็เรียกว่า "รายอกิตอ" ซึ่งแปลว่า พระมหากษัตริย์ของเรา และในระยะหลังเปลี่ยนเป็น "รายอกิตอบาอะ" ซึ่งแปลว่า ในหลวงของเรานี่ดี บ้างก็มักพูดกันว่า "กิตอกาเซรายอกิตอ" ที่แปลว่า "เรารักในหลวงของเรา" (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2549)

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564

หากพิจารณาในมิติของบริบทความมั่นคงภายในประเทศนั้น ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน เป็นปัญหาที่มีพัฒนาการที่มีความซับซ้อนและมีความอ่อนไหว ที่สำคัญคือ การมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ โดยที่มีหัวใจสำคัญของปัญหาที่สำคัญ คือ เรื่องอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มาลายู ศาสนาอิสลาม และประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี ซึ่งเป็นการต่อสู้ที่ใช้ความรุนแรงเป็นผลมาจาก คนกลุ่มหนึ่งที่มีอุดมการณ์ต้องการแบ่งแยกดินแดน ได้นำประเด็นเรื่องอัตลักษณ์ เฉพาะมาขยายผลในการใช้ความรุนแรง ผ่านการสร้างบรรยากาศความกลัวและความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน ให้เพิ่มมากขึ้น (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2558)

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564 ได้กำหนดแนวนโยบายในด้านการป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ไว้ 6 แนวทาง อันประกอบไปด้วย

แนวทางที่ 1 การเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุขในการนำยุทธศาสตร์ รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานการจัดการความขัดแย้ง ความรุนแรง และการสร้างความรัก ความสามัคคี ความสงบสุข และความสมานฉันท์ของประชาชน และลดการใช้ความรุนแรงในพื้นที่

แนวทางที่ 2 การฟื้นฟูความเชื่อมั่นและลดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนกับรัฐ โดยยึดถือความเป็นธรรม และกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม รวมถึงการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาหลักคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

แนวทางที่ 3 การเสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน โดยเฉพาะการสร้างการยอมรับของสังคมโดยรวม และส่งเสริมให้คนและสังคม

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง และเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ และลักษณะพิเศษเฉพาะของแต่ละพื้นที่

แนวทางที่ 4 การส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุย เพื่อสันติสุข เพื่อแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งและความรุนแรง โดยเฉพาะ การพูดคุยเพื่อสันติสุขกับผู้เห็นต่างจากรัฐทั้งในพื้นที่และในต่างประเทศ ในการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ปลอดภัย รองรับการพูดคุย เพื่อสันติสุข และมีหลักประกันของความต่อเนื่องและความเชื่อมั่นของทุกกลุ่ม ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุย

แนวทางที่ 5 การสร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นต่อสังคมทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศ เพื่อลดเงื่อนไขของการนำไปแสวงประโยชน์ และเกื้อกูลต่อการแก้ไขปัญหาของไทย

แนวทางที่ 6 การจัดให้มีกลไกและโครงสร้างการบริหารจัดการของ ภาครัฐที่มีเอกภาพ ทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ เพื่อแก้ไขปัญหาตามนโยบาย การบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเตรียมพร้อมพื้นที่ในการ เข้าสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2558)

จะเห็นได้ว่า แนวทางดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการแก้ไขปัญหา และการป้องกัน ได้ใช้ยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมาเป็นหัวใจสำคัญของนโยบาย ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับ แผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2558 - 2560 แล้วจะพบว่า การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 เป็นต้นไป ได้มีการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี เพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ของนโยบาย โดยการตั้งวัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการดังกล่าวไว้ว่า แผนปฏิบัติการ

การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2558 - 2560 จะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุผล 4 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อลดการใช้ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้และแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธี 2) เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข 3) เพื่อให้สังคมจังหวัดชายแดนใต้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความเข้มแข็ง 4) เพื่อให้ประชาชนไทยทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ รวมทั้งประชาคมระหว่างประเทศมีความเข้าใจ และสนับสนุนแนวทางดำเนินการของฝ่ายรัฐ ซึ่งในการดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามแนวทางยุทธศาสตร์ พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ 2559 , 2559)

นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2560 - 2562

กรอบแนวคิดของนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2560 - 2562 ประกอบไปด้วย การยึดมั่นในหลักการแก้ไขปัญหาโดยใช้แนวทางสันติวิธี ผ่านการแปรเปลี่ยนความขัดแย้งจากการใช้แนวทางรุนแรงมาเลือกใช้แนวทางสันติวิธี การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การบริหารจัดการบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติรัฐ ตระหนักและเคารพในกติการะหว่างประเทศภายใต้วิสัยทัศน์ “สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไข ความรุนแรง วิถีชีวิตของทุกคนได้รับการปกป้อง พัฒนบบนพื้นฐานสังคมพหุวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน” (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2559)

นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2560 - 2562 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายไว้ด้วยกัน 6 ประการ ได้แก่

- 1) เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย สงบสันติ มีความไว้วางใจต่อกัน ปราศจากเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย
- 2) เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่ ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) เพื่อให้สังคมไทยและสังคมในพื้นที่ ยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม และรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4) เพื่อพัฒนาศักยภาพของคน สังคม และเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเสมอภาคและเป็นธรรมในสังคมอย่างทั่วถึง ให้เป็นพื้นที่ที่น่าอยู่น่าท่องเที่ยว และน่าลงทุน
- 5) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ และเตรียมความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง และ
- 6) เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ต่อสังคม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้เกิดการสนับสนุน และมีบทบาทเกื้อกูลการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีรายละเอียดของนโยบายดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย สงบสันติ มีความไว้วางใจต่อกัน ปราศจากเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย

1.1 การเสริมสร้างศักยภาพ ชีตความสามารถ และประสิทธิภาพ การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแทรกซ้อน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและหมู่บ้าน มีการคุ้มครองความปลอดภัยและเผื่อระวังอันตรายของประชาชนต่อเป้าหมายอ่อนแอและชุมชนเสี่ยง

1.2 การพัฒนาประสิทธิภาพงานการข่าวภาคประชาชน มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูล และการพิสูจน์ทราบ ประเด็นปัญหาที่ยังก่อให้เกิดเงื่อนไขทางลบในพื้นที่ โดยเน้นฐานการข่าวจากแหล่งงานมวลชน งานการข่าวเชิงป้องกัน เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายข้อมูลการข่าวไปยังหน่วยที่เกี่ยวข้องและประชาชน ในทุกระดับได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์

1.3 การเสริมสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการคัดเลือกและพัฒนาเจ้าหน้าที่รัฐทุกฝ่ายให้มีจิตสำนึก ทักษะคติ บุคลิกภาพ พฤติกรรมในเชิงสันติ เคารพสิทธิมนุษยชน เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การมีกลไกร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ในการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐให้อยู่ในกรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจ พัฒนาทักษะการเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง และทักษะวัฒนธรรมให้กับเจ้าหน้าที่รัฐอย่างสม่ำเสมอ

1.4 การเสริมสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ในทุกมิติ โดยการอำนวยความสะดวกการยุติธรรม การบังคับใช้กฎหมายด้วยความเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ นำผู้กระทำผิดมาลงโทษโดยไม่มีเหตุละเว้น เพื่อขจัดเงื่อนไขความไม่ยุติธรรมทุกรูปแบบ พัฒนากฎหมายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในพื้นที่ สนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม พัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชน และกระบวนการยุติธรรมทางเลือก เร่งรัดค้นหาความจริงในคดีหรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อสงสัย ให้ได้ข้อยุติเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล รวมทั้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความตระหนักในการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผน ประเพณี เคารพหลักนิติรัฐ นิติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชนโดยเคร่งครัด

1.5 การขจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้สึกแตกแยกหรือความไม่เท่าเทียมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความรู้สึกละแปรายภาคที่มีความสุขและมีศักดิ์ศรี

1.6 การสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการเยียวยาของภาครัฐ ให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกกลุ่ม ทุกระดับ โดยพัฒนาระบบและปรับปรุงกระบวนการเยียวยาให้เป็นไปได้ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ล่าช้า และมีระบบตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเยียวยา ป้องกันไม่ให้เกิดการแสวงและเอื้อประโยชน์ของการเยียวยาจากทุกฝ่าย รวมทั้งส่งเสริมกลุ่มสตรี และภาคประชาสังคมเข้ามามีบทบาทในกระบวนการเยียวยาผู้สูญเสียและได้รับผลกระทบด้วย

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 การสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหามากขึ้น โดยจัดให้มีกลไกการบริหารจัดการของรัฐที่มีศักยภาพ และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการและแผนงาน/โครงการ ภายใต้ต้นนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 การสนับสนุนการเปิดพื้นที่ปลอดภัยในทุกระดับอย่างเป็นรูปธรรม ให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ทั้งในและนอกพื้นที่ ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี บนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในระดับที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายและการปฏิบัติอย่างแท้จริง

2.3 การส่งเสริม สนับสนุน และเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสตรี เด็ก และเยาวชนในทุกระดับ ให้มีความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ทุกมิติอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาการใช้ศักยภาพในเชิงสันติและสร้างสรรค์ ขับเคลื่อนการดำเนินงานเสริมสร้างสันติสุขใน

ครอบครัว ชุมชน และสังคม บนพื้นฐานของหลักสิทธิเสรีภาพระหว่างหญิงและชาย ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของบริบทพื้นที่

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อให้สังคมไทย และสังคมในพื้นที่ ยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม และรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.1 การส่งเสริมคุณค่าและการยอมรับการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และเท่าเทียมกัน โดยเคารพคุณค่าของทุกศาสนา และชาติพันธุ์ ให้ความสำคัญกับภาษา วัฒนธรรม และการศึกษาของท้องถิ่น ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเยาวชน ตามหลักการที่ตีงามของศาสนา

3.2 การส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐทุกฝ่าย เกิดความตระหนัก มีความเข้าใจลึกซึ้ง ยอมรับและเห็นในคุณค่าของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน และคัดสรรข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถ เข้าใจในประเด็นศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ตลอดจนมีจิตอาสาพร้อมเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ และมีการจัดฝึกอบรมสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง

3.3 การส่งเสริมให้การดำเนินวิถีชีวิตและการปฏิบัติตามหลักศาสนาทุกศาสนาเป็นไปโดยไม่มีอุปสรรค โดยปรับทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง ปรับหลักกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อเสรีภาพ การดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา ขจัดการเลือกปฏิบัติทางวัฒนธรรม และทุกฝ่ายต้องศึกษาทำความเข้าใจและยอมรับในวิถีชีวิตและวัฒนธรรม เพื่อทำให้ประชาชนรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย

3.4 การเสริมสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจระหว่างประชาชนกับประชาชน ทั้งในพื้นที่และสังคมไทยให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

พร้อมผนึกกำลังแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยเปิดพื้นที่การสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงในพื้นที่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติบนความแตกต่างหลากหลาย โดยเฉพาะระหว่างเด็กและเยาวชนต่างศาสนา

วัตถุประสงค์ข้อ 4 เพื่อพัฒนาศักยภาพของคน สังคม และเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเสมอภาคและเป็นธรรมในสังคมอย่างทั่วถึง ให้เป็นพื้นที่ที่น่าอยู่น่าท่องเที่ยว และน่าลงทุน

4.1 การพัฒนาศักยภาพของคนในสังคม โดยเร่งรัดการจัดการและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกกระดับ ให้สอดคล้องกับความต้องการวิถีชีวิต วัฒนธรรมของพื้นที่อย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ และทุกภาคส่วนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาความรู้ ทักษะอาชีพ และขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะทุนการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน การรับรองสถานภาพที่มั่นคงของบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพแรงงานให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในพื้นที่ เพื่อเป็นโอกาสเชื่อมโยงกับการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียน

4.2 การเร่งรัดดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในทุกมิติ โดยเข้าถึงประชาชนและพื้นที่อย่างทั่วถึงเป็นธรรม เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาชน และลักษณะภูมิสังคมเฉพาะของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการกีฬา เสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกัน

4.3 การสร้างโอกาสในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การค้าชายแดน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับการ

พัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ส่งเสริมฐานการเกษตรหลักที่มาจากชุมชน อาทิ ยางพารา การประมง เป็นต้น เพื่อให้เพียงพอในเชิงพาณิชย์ สนับสนุนอุตสาหกรรมฮาลาลที่มีผลต่อการสร้างงาน สร้างรายได้ของประชาชน โครงการเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน การกระจายอุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาการว่างงาน รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษเพื่อสร้างแรงจูงใจในการลงทุน และส่งเสริมบทบาทธุรกิจเอกชนให้พร้อมรองรับการขยายตัวของประชาคมอาเซียน

4.4 การพัฒนาและส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยสนับสนุนและเพิ่มบทบาทของประชาชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และองค์กรท้องถิ่น ในการคุ้มครองดูแล การจัดสรร และการฟื้นฟูทรัพยากร โดยเฉพาะพื้นที่ประมงชายฝั่ง ป่าชายเลน ที่ราบลุ่ม และเขตป่า รวมทั้งการป้องกันกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้ามาใช้ทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรม

4.5 การส่งเสริมการเรียนภาษาไทย ภาษามลายู ภาษามลายูถิ่น ภาษาอาหรับ และภาษาต่างประเทศที่สำคัญ โดยดำเนินการในทุกระดับ การศึกษา ให้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ การสื่อสาร และโอกาสในการพัฒนาทุกด้าน รวมทั้งเป็นศักยภาพสำคัญในการเตรียมความพร้อมรองรับการติดต่อสื่อสาร และเชื่อมสัมพันธ์ภายในประชาคมอาเซียน รวมถึงโลกอาหรับ

วัตถุประสงค์ข้อ 5 เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ และเตรียมความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง

5.1 การส่งเสริมกระบวนการพูดคุยระหว่างกลุ่มคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องหลักการ เป้าหมาย และรูปแบบของการกระจายอำนาจที่เหมาะสม บนพื้นฐานความเป็นพหุสังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เป็นไปตามหลักสากล ไม่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่การแบ่งแยกดินแดน โดยเปิดพื้นที่และสร้างสภาวะแวดล้อมที่มีความเชื่อมั่น เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยในเสรีภาพต่อการแสดงความคิดเห็นและพูดคุยของทุกกลุ่มอย่างรอบด้านสะท้อนถึงข้อกังวลของประชาชนทุกชาติพันธุ์และศาสนา

5.2 การส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้กับบุคคลที่มีความเห็นและอุดมการณ์ต่างจากรัฐ ให้มีเอกภาพและสร้างหลักประกันความปลอดภัยในการเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ในกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีการดำเนินการตามแผนขับเคลื่อนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 การเสริมสร้างความพร้อมและความเข้าใจของทุกภาคส่วนในกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ สื่อมวลชน และประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ ให้มีความรู้ความเข้าใจต่อพัฒนาการของสถานการณ์ที่เป็นจริงของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ข้อ 6 เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นต่อสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้เกิดการสนับสนุนและมีบทบาทแก้กู่การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.1 การพัฒนากลไก รูปแบบการสื่อสาร และบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยการใช้งานประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติการข่าวสาร การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ สื่อทางเลือก และมวลชนสัมพันธ์ ผ่านสื่อภาครัฐและภาคเอกชน เครือข่ายสังคมออนไลน์ สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ตลอดจนเวทีสาธารณะในการเผยแพร่การจัดการกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งให้ข้อเท็จจริงกับสังคมทั้งในและนอกพื้นที่ได้เข้าใจและมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

6.2 การเสริมสร้างความเข้าใจอันดี ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน องค์การระหว่างประเทศและองค์การพัฒนาเอกชน ถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการขยายผลการดำเนินการตามนโยบายของรัฐ ข้อเท็จจริงในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และความเท่าเทียมของประชาชน ทุกชาติพันธุ์ เพื่อผนึกความสัมพันธ์ในการสนับสนุนและแก้กฏการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2560)

จากทั้งนโยบายความมั่นคงแห่งชาติและนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันพบว่า มีการนำแนวพระราชดำริมาเป็นหลักการสำคัญในการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาชายแดนใต้ ซึ่งภายใต้นโยบายดังกล่าว มีการนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้า พัฒนา” ไปใช้ในนโยบาย ซึ่งผู้เขียนขอเสนอความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์พระราชทานกับนโยบายหลักในการแก้ไขปัญหาชายแดนใต้ ดังนี้

ตารางที่ 4 การเชื่อมโยงนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติดกับแนวพระราชดำริ

ยุทธศาสตร์พระราชทาน	นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564	นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้
<p>เข้าใจ</p>	<p>แนวทางที่ 1 การเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุขในการนำยุทธศาสตร์รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานการจัดการ ความขัดแย้ง ความรุนแรงและการสร้างความรัก ความสามัคคี ความสงบสุขและความสมานฉันท์ของประชาชน และลดการใช้ความรุนแรงในพื้นที่</p> <p>แนวทางที่ 2 การฟื้นฟูความเชื่อมั่นและลดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนกับรัฐโดยยึดถือความเป็นธรรม และกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม รวมถึงการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน และการพัฒนาภาคไค้คุมครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน</p> <p>แนวทางที่ 5 การสร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นต่อสังคมทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เพื่อลดเงื่อนไขของการนำไปแสวงประโยชน์ และเกื้อกูลต่อการแก้ไขปัญหาของไทย</p>	<p>วัตถุประสงค์ของนโยบายข้อ 3: เพื่อให้สังคมไทยและสังคมในพื้นที่ยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคม พหุวัฒนธรรมและรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>วัตถุประสงค์ของนโยบายข้อ 5: เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ และเตรียมความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ยุคศาสตร์ พระราชทาน	นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564	นโยบายการบริหารและ การพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้
เข้าถึง	<p>แนวทางที่ 4 การส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข เพื่อแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งและความรุนแรง โดยเฉพาะการพูดคุยเพื่อสันติสุขกับผู้ที่ไม่เห็นต่างจากรัฐทั้งในพื้นที่และในต่างประเทศ ในการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ปลอดภัย รองรับการพูดคุยเพื่อสันติสุข และมีหลักประกันของความต่อเนื่องและความเชื่อมั่นของทุกกลุ่มในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุย</p>	<p>วัตถุประสงค์ของนโยบายข้อ 1: เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความปลอดภัยสงบ สันติ มีความไว้วางใจ เชื่อใจต่อกัน ปราศจากเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย</p>
พัฒนา	<p>แนวทางที่ 3 การเสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน โดยเฉพาะการสร้างการยอมรับของสังคมโดยรวมและส่งเสริมให้คนและสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง และเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ และลักษณะพิเศษเฉพาะของแต่ละพื้นที่</p>	<p>วัตถุประสงค์ของนโยบายข้อ 2: เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>วัตถุประสงค์ของนโยบายข้อ 4: เพื่อพัฒนาศักยภาพของคน สังคม และเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ พระราชทาน	นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564	นโยบายการบริหารและ การพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้
พัฒนา	<p>แนวทางที่ 6 การจัดให้มีกลไกและโครงสร้างการบริหารจัดการของภาครัฐที่มีเอกภาพ ทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ เพื่อแก้ไขปัญหาตามนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเตรียมพร้อมพื้นที่ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>	<p>มีความเสมอภาคและเป็นธรรมในสังคมอย่างทั่วถึงให้เป็นพื้นที่นำร่องนำร่องเที่ยว และนำลงทุน</p>

บทสรุป

หนึ่งในพระราชกรณียกิจที่มีความสำคัญต่อประเทศของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชคือ พระราชกรณียกิจในด้านการสร้างความสงบสุขและความมั่นคงในสังคม ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำริถึงการสร้างความมั่นคงและความสงบสุขของชาติว่า ในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้ลุล่วงไปได้นั้น จะต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน หลักการที่สำคัญคือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเกิดปัญหาความไม่สงบอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนาน อันเป็นผลมาจากความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ ศาสนาและอุดมการณ์ทางความคิด

หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการแก้ไขภัยคุกคามด้านความมั่นคงต่างน้อมนำเอายุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ไปเป็นแนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนใต้ และในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยในปัจจุบันจะเห็นได้จากการที่ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ปรากฏเป็นกรอบความคิดของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ 2558 - 2564 และนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2560 - 2562 เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยและสงบสันติ โดยการทำความเข้าใจบริบทความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติ การเข้าถึงคนภายในพื้นที่เพื่อสร้างความเชื่อใจและความเชื่อมั่น และในการร่วมกันพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ให้เกิดความยั่งยืน

รายการอ้างอิง

คณะกรรมการธิการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร. (2553). รายงานผลการพิจารณาการศึกษาเรื่อง สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ และแนวทางแก้ไขเชิงรุก. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ชิดชนก ราธิมมูลา. (2548). วิฤตการณ์ชายแดนใต้ . ใน อุทัย ดุลยเกษม และ เลิศชาย ศิริชัย (บรรณาธิการ), *ความรู้กับการแก้ปัญหาความขัดแย้งกรณีวิฤตการณ์ชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

ฐานข้อมูลเหตุการณ์ชายแดนใต้. (2557). *สรุปสถิติเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปี 2557: ปีที่มีจำนวนเหตุการณ์น้อยที่สุดในรอบ 11 ปี*. วันที่ค้นข้อมูล 1 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/6596>

ฐานข้อมูลเหตุการณ์ชายแดนใต้. (2559). *สถิติเหตุการณ์ชายแดนใต้ในรอบปี 2559*. วันที่ค้นข้อมูล 1 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/10008>

สีก กอแสงเรือง. (2556). *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับคณะองคมนตรี*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *การทรงงานพัฒนาประเทศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ 2559 สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2559). *แผนปฏิบัติการแก้ไข ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2559*. วันที่ค้นข้อมูล 10 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.prd.go.th/download/article/article_20141013141534.pdf

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2549). *ตามรอยพระบาท ชาติมั่นคง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ.

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2558). *นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564*. วันที่ค้นข้อมูล 10 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.nsc.go.th/Download1/policy58.pdf>

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2559). *นโยบายการบริหารและการพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2560 - 2562*. วันที่ค้นข้อมูล 10 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.nsc.go.th/Download1/south_border60-62.pdf

Parsons, D. W. & Parsons, W. (1995). *Public policy: An introduction to the theory and practice of policy analysis*. Aldershot, UK: Edward Elgar Publishing.